

บทปริทัศน์ (Review Article)

เศรษฐศาสตร์การศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย

The Economics of Education on the Development of Quality Education Thailand

รักริษิต สุทธิพงษ์¹Ruksit Suttipong¹

บทคัดย่อ

การศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าคนมีการศึกษาจะมีโอกาสสร้างรายได้ และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ อย่างไรก็ตาม ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ การปฏิรูปการศึกษาจึงต้องทำอย่างเป็นระบบ ภายใต้งบประมาณที่ได้รับอย่างจำกัด จึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาคือกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การจัดการศึกษาในปัจจุบันได้มีการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐศาสตร์การศึกษา คือ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการศึกษากับการลงทุนของทุนมนุษย์ในการเชื่อมโยงกับการศึกษาและตลาดแรงงาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ “สร้างคนไทยรุ่นใหม่ ให้เป็นคนดี มีคุณภาพ” มีศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและมีความภาคภูมิใจของความเป็นชาติไทย ดังนั้น แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยในมุมมองเศรษฐศาสตร์การศึกษา จึงเป็นการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ ตามกระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา เริ่มตั้งแต่มีการกำหนดเป้าหมายการศึกษา กำหนดนโยบายการพัฒนาการศึกษาที่เน้นการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาวิชาชีพ ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาคน ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณทางการศึกษา ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับคนไทย ตลอดจนมีการประเมินผลและปรับปรุงระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อนำพาประเทศไปสู่ความเจริญ อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: เศรษฐศาสตร์การศึกษา, การพัฒนาการศึกษา, คุณภาพการศึกษา

Abstract

The education is associated with the development of economy. If people are educated, they will have more opportunities to increase their income and succeed in their careers. However, the problems regarding educational management cause income inequality. Therefore, the education reform needs to be done systematically, and this needs to be done under the educational budget constraints. It can be said that education can improve human capital, which is the crucial factor in the economic development of the country. The current educational management draws mainly on the economics of education, which is the study of the factors affecting education regarding the investment of human capital in association with education and labor markets. It aims to “create new generation of Thai people to become good and quality people”. In addition,

¹ สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Department of Education, School of Education, University of Phayao, Phayao Province 56000

Corresponding author, E-mail: ruksit_s@hotmail.com

these people have potentials to compete in economy and be proud of themselves to be Thai. Therefore, the trend of educational development, based on the economics of education, is focusing on education reform and learning in the educational perspective. It begins with setting goals of education, followed by setting policies of educational development by focusing on innovation and professional development, putting an emphasis on teacher development, aiming for all educational stakeholders to participate in supporting the budget for education, encouraging all educational institutes to follow Sufficiency Economy in order to create good quality of life of Thai people, and having the effective evaluation and the improvement of the legal regulations regarding education which leads the country to sustainable prosperity.

Keywords: Economics of Education, Development Education, Quality of Education

บทนำ

เศรษฐศาสตร์การศึกษา (Economics of Education) มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย ในด้านการวิเคราะห์คุณค่าของการศึกษาในเชิงเศรษฐศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์การศึกษายังเป็นการศึกษาความต้องการกำลังคนของประเทศ ด้านผลผลิต ผลกระทบ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากระบบการศึกษา ตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการจัดการศึกษาให้คุ้มค่ากับการลงทุน ปัจจุบันได้มีการนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์การศึกษา เข้ามาใช้ประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศ การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะทำให้คนมีคุณภาพ มีรายได้ มีความสุขในการทำงานและการใช้ชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ถือเป็นประโยชน์สูงสุดในการบรรลุเป้าหมายของการศึกษา

เป้าหมายของการศึกษา และสถานศึกษา (Goal of Education) จะแตกต่างจากเป้าหมายของธุรกิจ เป้าหมายทางการศึกษา มุ่งให้คนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพื่อตอบสนองความต้องการของชีวิต ผู้บริหารการศึกษา จึงมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน (Accountability in Education) และบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ดังนั้น ในการจัดการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษาและด้านเศรษฐศาสตร์การศึกษา การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และการตัดสินใจในการลงทุนด้านการศึกษา

ตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อสร้างระบบคุณภาพในการจัดการศึกษา และผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาที่มีคุณภาพ คือ คนมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ สะท้อนกระบวนการผลิตคนที่มีคุณภาพ

คุณภาพการศึกษา และความเป็นมาตรฐาน คือ การดำเนินงานให้ได้ผลผลิตทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ มีมาตรฐานตามเกณฑ์ที่สังคมยอมรับ โดยใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรร สามารถวัดผลผลิตได้อย่างเป็นรูปธรรม ในแนวคิดนี้ได้นำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์การศึกษามาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา จะทำให้ผู้บริหารการศึกษา ทราบถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงบประมาณ และการลงทุนทางการศึกษา [1] เพื่อหาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ และวางแผนพัฒนา กำลังคนในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเน้นการพัฒนาคนเป็นสำคัญ ในการพัฒนาคนต้องอาศัยกระบวนการทางการศึกษา เพื่อสร้างคนคุณภาพ สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ [2] ได้กล่าวถึง “คนคุณภาพ” มี 6 ประการ ดังนี้ 1) มีทักษะในการเรียนรู้ เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ 2) มีทักษะในการทำงานสูง สามารถผลิตและสร้างสรรค์นวัตกรรม 3) มีทักษะในการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี 4) มีอัตลักษณ์ของความเป็นชาติตน รักษาวัฒนธรรม และรักชาติ 5) มีทักษะในการแข่งขันและรู้เท่าทันอิทธิพลของต่างประเทศ มีความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ และ 6) มีคุณธรรม จริยธรรมประจำชาติ ดังนั้น หากการศึกษาไทยต้องการได้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาทุกระดับ

จะต้องหันกลับมาทบทวนแนวคิดและกระบวนการผลิตคนให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาคนเป็นการสะสมทุนมนุษย์ เป็นหน้าที่ของระบบการศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ สิ่งสำคัญในการวางแผนพัฒนากำลังคนและการศึกษา จะต้องเน้นการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้กระบวนการทางการศึกษา คำนึงถึงการพัฒนาประเทศในระยะยาว เพื่อให้คนมีคุณภาพมีมาตรฐาน และเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ [2] ที่กล่าวว่า การวางแผนในการผลิตคนจะต้องสอดคล้องกับตามความต้องการของตลาดแรงงาน การผลิตคนที่ไม่ตรงตามความต้องการของสังคม หรือผลิตเกินความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษาดังนั้น การวางแผนกำลังคนและการศึกษา จะต้องคาดการณ์อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราการจ้างงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ และคำนึงถึงการผลิตคน เพื่อทดแทนอัตราเกษียณ ประกอบกับการลงทุนทางการศึกษา และพิจารณาความสำคัญของการลงทุน การพิจารณาจากประโยชน์ (Benefit) ที่ได้รับจากการลงทุน หรือต้นทุน (Cost) ในแต่ละระดับการศึกษา จะทำให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุนที่ใช้ในการพัฒนาคนไปอย่างไม่สูญเปล่า

ประเทศชาติจะมีความเจริญก้าวหน้าได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนในประเทศ หากรัฐบาลมีการจัดการศึกษาที่ดี และเป็นไปอย่างทั่วถึง ย่อมทำให้คนมีคุณภาพดีได้ในทางตรงกันข้ามหากการจัดการศึกษาขาดมาตรฐาน ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ด้วยเช่นกัน การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากำลังคนของประเทศ ผู้บริหารการศึกษา จึงต้องมีการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม มุ่งสู่การพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ ทั้งนี้คนที่มีคุณภาพและมีประโยชน์ จะมีโอกาสสร้างรายได้ และมีความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สอดคล้องกับไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ [2] ที่กล่าวว่า ปัจจัยทางการศึกษา เป็นผลกระทบต่อบัจจัยอื่น ๆ ตามที่นักเศรษฐศาสตร์ ได้

อธิบายถึงปัจจัยที่กำหนดรายได้ตลอดชีวิตของมนุษย์ คือ 1) รายได้ของคนเมื่อทำงานจะสูงหรือต่ำ ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา หากระดับการศึกษาต่ำ รายได้ก็จะต่ำ หากระดับการศึกษาสูง รายได้ก็จะสูง (Original Income) 2) หลังจากทำงานมาระยะหนึ่ง เริ่มมีความชำนาญ มีทักษะที่ดี เริ่มมีรายได้ที่แตกต่างกัน จากการประเมินความดีความชอบ หรือมีประสบการณ์ (Experience) และมีรายได้เพิ่มขึ้นจนสูงสุด เมื่อใกล้เกษียณ และหยุดลงหลังเลิกงาน 3) รายได้เบื้องต้นกับประสบการณ์ จะต้องคำนึงถึงสุขภาพที่เป็นปัจจัย (Strength) หากสุขภาพไม่ดี ส่งผลต่อการทำงาน 4) รายได้ตลอดชีวิตของคน ประกอบด้วย รายได้เบื้องต้น ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และสุขภาพ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการปรับตัว หรือความก้าวหน้าของสาขาอาชีพ (Progress in Occupation) หากไม่ปรับตัว หรือพัฒนาวิชาชีพของตนเอง รายได้ย่อมลดลง 5) ปัจจัยความเจริญก้าวหน้าของระบบเศรษฐกิจ หรือเสื่อมถอยทางเศรษฐกิจ (Progress in the Economy as a Whole) ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการพัฒนาตนเองให้มีทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ มีประสบการณ์ในการทำงาน มีความรู้ในการดูแลสุขภาพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และรับรู้ข้อมูลข่าวสารของตลาดแรงงานที่ทันสมัยเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ

การศึกษาทำให้คนมีรายได้ จากการคิดค้นนวัตกรรม เพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ และทำให้คนเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม เคารพกฎหมายและรักษาสິงแวดล้อม การนำความรู้ทางวิชาการมาใช้ในการประกอบอาชีพ จะทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น ทำให้ประเทศเข้มแข็ง ซึ่งในอนาคตจะมีการเคลื่อนย้ายแหล่งเศรษฐกิจ มีการผลิต และการบริการที่เน้นความเชี่ยวชาญตามความถนัด ความชำนาญเฉพาะในการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ แรงงานจะต้องมีความรู้ (Knowledge worker) เรียนรู้จากการทำงาน และให้ความสำคัญกับทรัพย์สินทางปัญญา สอดคล้องกับ กฤษณพงศ์ กีรติกร [3] ได้กล่าวว่า การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง (Knowledge Management : KM) เป็นการใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge) ให้มากกว่าความรู้ชัดแจ้ง

(Explicit Knowledge) ที่อยู่ตามเอกสารต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการมีอาชีพเพื่อสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ทำให้เกิดการแข่งขันทางเศรษฐกิจใช้พลังประชารัฐในการขับเคลื่อน ความร่วมมือของภาคเอกชน สนับสนุนทางการเงินให้บุคลากรสถาบันการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (โรงเรียนประชารัฐ) ยกระดับคุณภาพการศึกษาไทยในบริบทการจัดการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน [4]

แนวคิดเศรษฐศาสตร์การศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย

เศรษฐศาสตร์การศึกษา เป็นแนวคิดที่ค่อนข้างใหม่ในวงการศึกษานักเศรษฐศาสตร์การศึกษาได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในบทความนี้ ผู้เขียนขอเสนอความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์การศึกษา ตามแนวคิดของนักวิชาการ ด้านการศึกษา และเศรษฐศาสตร์การศึกษาทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

ความหมายของเศรษฐศาสตร์การศึกษา

Blaug [5, 6] ได้กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์การศึกษา หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการศึกษาที่มีต่อโครงสร้างการประกอบอาชีพของแรงงาน กระบวนการจัดหางาน และการเลื่อนตำแหน่งของนายจ้าง การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างภูมิภาค ภายในและระหว่างประเทศ ขนาด และการกระจายรายได้ของแรงงาน ความโน้มเอียงในการออม และโอกาสในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

Pascharopoulos [7, 8, 9] ได้กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์การศึกษา หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการในการสะสมทุนมนุษย์ผ่านการศึกษา และการฝึกอบรม การสร้างการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา คุณภาพการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการศึกษา ความสูญเสียทางการศึกษา ผลตอบแทนและผลประโยชน์จากการศึกษา ผลกระทบของการศึกษาต่อการจ้างงาน ผลลัพธ์ของการศึกษา การวางแผนทางด้านการศึกษา ต้นทุนของการศึกษา และการจัดหาเงินทุนเพื่อการศึกษา

Cohn and Geske [10] ได้กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์การศึกษา หมายถึง การศึกษาถึงมนุษย์

และสังคมที่จะเลือกใช้ทรัพยากรที่มีค่า และหามาได้ยากไปใช้ในการผลิต การฝึกอบรม นำไปพัฒนาความรู้จิตใจ และบุคลิกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษามีการกระจาย และถ่ายทอดความรู้ สิ่งที่ดีงามไปยังบุคคลและกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน และอนาคต

চারঙ্গ উদ্ভট [11] ได้กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์การศึกษา หมายถึง การนำความรู้ไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสทางการศึกษา

Brewer and McEwan [12] ได้กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์การศึกษา หมายถึง การใช้ทรัพยากรอันจำกัดเพื่อผลิตความรู้ และทักษะผ่านการเข้าศึกษาอย่างเป็นทางการ และพิจารณาความรู้ และทักษะเหล่านี้ได้ถูกกระจายไปยังกลุ่มคนในสังคม

ชร สุนทรายุทธ [1] ได้กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์การศึกษา หมายถึง การศึกษาถึงมนุษย์ และสังคมว่าจะใช้ทรัพยากรที่มีค่า ไม่ว่าจะเป็นเงิน ที่ดิน อาคาร สถานที่ วัสดุต่าง ๆ แม้กระทั่งเวลาให้มีค่าได้อย่างไรในการฝึกอบรม และการให้การศึกษาแก่มนุษย์ และเยาวชนในสังคมให้มีความรู้ ความสามารถ ให้เป็นคนดี เป็นคนที่สมบูรณ์แบบ (Educated Person) ดังนั้นจึงต้องมีการใช้ทรัพยากรในการฝึกอบรม และให้การศึกษาในการสร้างคนดี มีคุณภาพแก่สังคม

ชัยวัฒน์ สหสกุล และคณะ [13] ได้กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์การศึกษา หรือเศรษฐกิจการศึกษา หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษาของบุคคลและสังคม โดยพิจารณาทั้งในเรื่องต้นทุนหรือทรัพยากรที่สูญเสียไป และผลตอบแทนทางการศึกษานอกจากนี้ ยังมุ่งอธิบายสิ่งที่เป็นตัวกำหนดการศึกษาที่ระบุนโยบายทางการศึกษา ผลลัพธ์ และผลกระทบของการศึกษา

สรุปได้ว่า เศรษฐศาสตร์การศึกษา หมายถึง การศึกษาผลกระทบ และผลลัพธ์ทางการศึกษาในด้าน การลงทุนทางการศึกษา การพิจารณาต้นทุน และการจัดหาทุน การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการจัดการศึกษาเพื่อให้คนใช้ในการผลิตความรู้และมีทักษะในการทำงานเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดรายได้ มีการจ้างงาน ซึ่งเป็นผลมาจากคุณภาพ

การศึกษา และที่สำคัญยังเป็นการสะสมทุนมนุษย์ผ่านระบบการศึกษาอีกด้วย

ความสำคัญของการศึกษาตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์การศึกษา

การศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจมีความเกี่ยวข้องกัน การจัดการศึกษาเป็นการพัฒนาทุนมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ถ้าคนมีความรู้ มีทักษะในการทำงาน และเป็นพลเมืองที่ดี คนจะสามารถแก้ไขปัญหาทางสังคม และเศรษฐกิจของประเทศให้มีความสำเร็จได้

เศรษฐศาสตร์การศึกษาเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษา ในด้านการลงทุนให้เกิดคุ่มค่ากับงบประมาณที่สูงสูญเสียไป ผู้บริหารการศึกษา ควรตระหนักในการใช้งบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ World Bank [14] ได้กล่าวว่า “นักเศรษฐศาสตร์การศึกษาจะวิเคราะห์สิ่งที่กำหนด หรือสร้างการศึกษา และสิ่งที่เป็นผลกระทบของการศึกษาต่อบุคคลสังคม และเศรษฐกิจที่คนอาศัยอยู่ โดยมุ่งอธิบายการกำหนดผลลัพธ์ของการลงทุนทางการศึกษา และการสร้างทุนมนุษย์ ความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษา และตลาดแรงงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับประสิทธิภาพ ความเท่าเทียม และคุณภาพการศึกษา รวมทั้ง เพื่อยกระดับประสิทธิผลของการปฏิรูปการศึกษา”

ระบบการศึกษาที่ดีย่อมขึ้นอยู่กับผู้นำทางการศึกษาของประเทศ ตลอดจนผู้บริหารการศึกษาจะต้องเข้าใจเป้าหมายของการศึกษาก่อนการกำหนดนโยบายการศึกษา จึงจะทำให้ระบบการศึกษามีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นได้ แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าการศึกษาไทยยังมีปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา ซึ่งรัฐบาลได้ใช้งบประมาณจำนวนมากในการลงทุนทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ อีกทั้งยังได้มีการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ แต่ผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่ไม่สามารถใช้งบประมาณทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการตัดสินใจที่ดีในการบริหารจัดการ ขาดการติดตามและประเมินผลในการปฏิบัติงาน เน้นการผลิตผลงานในระยะสั้น ทำให้ไม่เกิดผลลัพธ์ตามเป้าหมายทางการศึกษา เห็นได้

ชัดจากงบประมาณที่ได้จัดสรรลงในระบบการศึกษา แต่ผลผลิตที่ได้กลับไม่สัมพันธ์กับงบประมาณ ผลลัพธ์ที่ได้ คือคนที่ขาดคุณภาพ ซึ่งในความเป็นจริงระบบการศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้คนเป็นคนโดยสมบูรณ์ หรือเรียกอีกอย่างว่า “คนคุณภาพ”

ประเทศไทยได้มีการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษามาแล้วอย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้าง และพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพพร้อมรับกับเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจ การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายผู้บริหารการศึกษา ในฐานะที่เป็นผู้นำทางการศึกษามีหน้าที่ในการพัฒนาระบบคุณภาพการศึกษา และยกระดับการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม และทั่วถึง ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือทุกภาคส่วน ในการสนับสนุนทรัพยากรให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ [15]

จากที่กล่าวมาข้างต้น เศรษฐศาสตร์การศึกษา เป็นการศึกษาผลกระทบของการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่อย่างจำกัดในการผลิตความรู้ และทักษะของแรงงานในการประกอบอาชีพ เน้นการเพิ่มรายได้ของแรงงานเพื่อสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ล้วนเป็นปัจจัยในการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลมากต่อการพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำทางการศึกษาของประเทศ ให้มีความสำคัญในการผลักดันและสนับสนุน ให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ World Bank [14] ได้กล่าวถึงแนวคิดหลักของเศรษฐศาสตร์การศึกษาไว้ 6 ประการ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์เชิงเศรษฐกิจของตัวแทรกแซงทางการศึกษา (Economic Analysis of Education Interventions) 2) การเงิน และค่าใช้จ่ายในการศึกษา (Finance and Expenditures in Education) 3) ความร่วมมือของภาครัฐและเอกชนในภาคการศึกษา (Public-Private Partnerships) 4) การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) 5) การประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) และ 6) คุณภาพการศึกษา (Quality of Education) เป็น

หลักคิดให้ผู้บริหารการศึกษาได้ตระหนักถึงการใช้งบประมาณด้านการศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างคนไทยให้เข้มแข็ง และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

รัฐบาลมีหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดในการพัฒนาทุนมนุษย์ และสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่ประชาชน นโยบายการศึกษาจึงมีความสำคัญในการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในยุคปัจจุบัน โดยไม่สร้างความกระทบกระเทือนต่อความสามารถของคนในยุคต่อไปในอนาคต การพัฒนาประเทศ จะต้องเปลี่ยนแปลงกลไกในการพัฒนาคน โดยการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นในตัวคน มุ่งพัฒนาความคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ มีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ดังนั้นทุกองค์กรต้องช่วยกันพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในแต่ละพื้นที่ เป็นการทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มุ่งความสำคัญของผลผลิตตลอดจนมีการใช้งบประมาณแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เน้นผลผลิต นำไปสู่การกำหนดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา ทั้งนี้จะต้องอาศัยการประสานแผนประสานงาน ประสานเงิน ประสานคนของแต่ละหน่วยงานในแต่ละระดับพื้นที่ ร่วมกันจัดทำแผนกลยุทธ์นำไปสู่การปฏิบัติในลักษณะเครือข่าย [15] การศึกษาของประเทศถึงจะมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ปัญหาของคุณภาพการศึกษาไทย ในด้านเศรษฐศาสตร์การศึกษา

การจัดการศึกษามีปัญหาตั้งแต่ระดับนโยบายไปจนถึงการปฏิบัติของบุคลากรทางการศึกษา ปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาที่ขาดคุณภาพ ขาดความพร้อมในการปฏิบัติงาน รวมถึงการใช้จ่ายงบประมาณที่ขาดประสิทธิภาพ ทำให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา และเกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของคนในสังคม [17] ถึงแม้ว่าการปฏิรูปการศึกษาจะทำให้ครูมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีคุณวุฒิและรายได้เพิ่มขึ้น แต่การดำเนินงานที่ผ่าน

มา ยังไม่สามารถทำให้เกิดคุณภาพการศึกษาได้จากผลการทดสอบความรู้ด้านวิชาการระดับนานาชาติ PISA และ TIMSS ปี 2003 พบว่า นักเรียนไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษา มีผลคะแนนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา สอดคล้องกับรายงานของ World Economic Forum ปี 2014 ได้นำเสนอว่า คุณภาพการศึกษาไทยอยู่ในอันดับที่ 86 ของโลก และอันดับที่ 7 ของอาเซียน [15]

ระบบการศึกษาไทยยังขาดคุณภาพและมาตรฐาน ตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตที่มีแต่ปริมาณ ตัวอย่างเช่น ผลผลิตที่ได้จากระบบการศึกษา คือ จำนวนนักเรียน แต่มิได้บ่งบอกถึงคุณภาพและมาตรฐาน ดังนั้นในการลงทุนทางการศึกษา ผู้นำทางการศึกษาจะต้องพิจารณาให้รอบคอบ มีแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจน ปัจจัยนำเข้าและกระบวนการผลิตจึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาในการดำเนินงานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

รัฐบาลได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษา ในปี พ.ศ. 2558 สูงกว่า 5 แสนล้านบาท คิดเป็น 4 % ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) นับเป็นการลงทุนด้านการศึกษาที่ค่อนข้างสูง ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญและสนับสนุนงบประมาณอย่างเต็มที่ การศึกษาไทยยังคงมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นผลมาจากระบบการศึกษาที่ขาดทิศทางและความต่อเนื่อง ขาดประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 [18] ประกอบกับงานวิจัยของ อัมมาร สยามวาลา และคณะ [19] ได้สรุปว่า “ใจกลางของปัญหาการศึกษาไทยจึงไม่ใช่ว่าขาดทรัพยากร แต่เป็นการขาด “ประสิทธิภาพ” ในการใช้ทรัพยากร อันเนื่องมาจากการขาด “ความรับผิดชอบ” ของระบบการศึกษา การปฏิรูปคุณภาพการศึกษา จึงต้องมุ่งไปที่การสร้างควมรับผิดชอบของผู้จัดการศึกษาทั้งรัฐและเอกชน”

สถานศึกษาที่จัดการศึกษาได้ดีมีคุณภาพเกิดขึ้นจากการที่ผู้บริหารการศึกษามีธรรมาภิบาล

สถานศึกษาจะต้องได้รับการตรวจสอบภายในองค์กร มุ่งสอบทานการปฏิบัติงาน ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ ในการจัดการศึกษา โดยใช้ระบบการตรวจสอบภายใน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) โดยพิจารณาผลการดำเนินงานว่าบรรลุเป้าหมาย หรือผลลัพธ์ของ สถานศึกษาที่ได้กำหนดไว้ในแผนกลยุทธ์หรือไม่
- 2) ประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยพิจารณาผลงานที่เกิดจากการใช้งบประมาณของสถานศึกษาว่าสามารถ ดำเนินงานได้มากน้อยเพียงใด และมีคุณภาพหรือไม่
- 3) ความประหยัด (Economy) โดยพิจารณาจากการใช้ ทรัพยากร และงบประมาณในการดำเนินงานว่า สามารถใช้อย่างคุ้มค่า และเกิดผลงานตามเป้าหมาย ทางการศึกษาหรือไม่ [1]

การพัฒนาคุณภาพการศึกษากับการลงทุน ด้านการศึกษา เป็นสิ่งที่ผู้บริหารการศึกษาจะต้อง ทบทวนแผนการศึกษาเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบาย พัฒนาคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน ในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ สร้างความเสมอภาคทาง การศึกษาให้คนไทยได้มีโอกาสเรียนรู้ มีทักษะ ความสามารถในการประกอบอาชีพ ลดความเหลื่อมล้ำ ทางรายได้ เห็นได้ชัดว่าการศึกษามีอิทธิพลต่อการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือ สำคัญในการพัฒนาประเทศ และการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์เป็นปัจจัยหลักทางเศรษฐศาสตร์การศึกษาใน การผลักดันเศรษฐกิจของประเทศให้มีความมั่นคง มั่ง คั่ง และยั่งยืน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศ ดังพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว ซึ่งได้พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย ในปี พ.ศ. 2524 ที่ว่า “การศึกษา เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประชากร และ ประเทศชาติ ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการ พัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อม ทำได้สะดวก รวดเร็ว ได้ผลที่แน่นอน และรวดเร็ว” [2]

การศึกษา เป็นกลไกหลัก และเป็นโครงสร้าง พื้นฐานของสังคม การพัฒนาประชากรส่งผลต่อการ พัฒนาประเทศ การศึกษาเป็นการลงทุนที่ดีที่สุดในการ

สร้างความเป็นอยู่ที่ดีมีคุณภาพให้กับคนในประเทศ ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนไทยในปัจจุบัน คือ คนขาด คุณภาพ ตัวอย่างเช่น ในการแก้ปัญหาใด ๆ ก็ตาม มักมีความพยายามในการใช้ความรุนแรงในการ แก้ปัญหาอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งไม่ใช่ทางออกของปัญหา อีกทั้งในด้านฝีมือแรงงาน ประเทศไทยยังไม่สามารถผลิต สินค้าที่มีคุณภาพไปแข่งขันกับประเทศอื่นได้ ส่งผลทำให้คนไทยไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนของตนเอง ได้ และรอคอยความช่วยเหลือจากรัฐเพียงอย่างเดียว หากคนไทยยังมีความคิดและทัศนคติแบบเดิมย่อมเป็น อุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็น สิ่งสำคัญในการเพิ่มคุณภาพคน [21] ในมุมมองด้าน การศึกษา ตัวอย่างเช่น ถ้าครูมีรายได้น้อย ไม่พอกับ รายจ่ายในชีวิตประจำวัน และมีปัญหาหนี้สินจำนวนมาก ส่งผลให้ครูไม่มีจิตใจที่จะสอนหนังสือ เกิดเป็น ความเครียดสะสม อาจทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนตกต่ำ การเพิ่มรายได้ครูเพียงอย่างเดียว ยังไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและดีที่สุดเพราะ ไม่ได้แก้ที่ต้นเหตุของปัญหา ดังนั้นครูจึงต้องลด รายจ่ายที่ไม่จำเป็นในการใช้ชีวิตลงด้วย เรียนรู้วิธีการ สร้างวินัยทางการเงิน และใช้ชีวิตอย่างพอเพียง จึงจะ สามารถแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของตนเองและประเทศได้ ส่งผลทำให้ครูมีเวลาเตรียมสอน และมีความสุขในการ สอนมากขึ้น ไม่ต้องกังวลกับปัญหาหนี้สิน ทำให้มีการ ทำงานที่ดีขึ้น มีคุณภาพมากขึ้น ส่งผลให้การเรียนของ นักเรียนดีขึ้น และเกิดการยอมรับในสถานศึกษาใน ฐานะที่เป็น “ครูคุณภาพ”

การลงทุนทางการศึกษาในระดับการศึกษา ชั้นพื้นฐาน ทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ การใช้อัตราส่วนของการเข้าศึกษาต่อ เป็นวิธีที่ เหมาะสมกับการวางแผนการศึกษา และเป็นข้อมูลใน การจัดเตรียมบุคลากรทางการศึกษา งบประมาณ อาคารสถานที่ ตลอดจนการบริหารจัดการ สอดคล้อง กับ ทร สุนทรายุทธ [1] ได้กล่าวถึง ข้อดีของการลงทุน ทางการศึกษา คือ 1) อัตราผลตอบแทนในการลงทุน ทางการศึกษา จะสูงกว่าอัตราผลตอบแทนในการ ลงทุนด้านวัตถุ 2) ประเทศที่มีระดับการพัฒนา เศรษฐกิจต่ำ อัตราผลตอบแทนทางการศึกษา จะสูง กว่าประเทศที่มีระดับ การพัฒนา เศรษฐกิจสูง

3) การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอัตราผลตอบแทนในการลงทุนทางการศึกษา ในทุกระดับการศึกษา เป็นการตอบแทนทางสังคมที่มีประโยชน์สูง 4) การศึกษาอุดมศึกษา มีอัตราผลตอบแทนส่วนบุคคล สูงกว่าผลตอบแทนทางสังคม

การพัฒนาการศึกษา ต้องสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมุมมองและจุดเน้นของประเทศว่า จะพัฒนาในด้านใดก่อน สำหรับในมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์เห็นว่า จะต้องพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความเจริญก้าวหน้าก่อน ทำให้คนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีระดับรายได้หรือผลผลิตมากขึ้น ลดปัญหาของการกระจายรายได้ให้เกิดความเท่าเทียมกัน ส่วนนักการศึกษาที่มีจุดเน้นที่ประนีประนอมเพื่อลงสู่การปฏิบัติในการปฏิรูปประเทศ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วยการเพิ่มรายได้หรือผลผลิต (GDP) ที่สามารถวัดได้จากผลผลิต รายได้และรายจ่ายองค์ประกอบด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การเพิ่มประสิทธิภาพของผลผลิต และปัจจัยการผลิต การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การปรับปรุงองค์กร ทศนคติ และอุดมคติของคนในประเทศอันเนื่องมาจากระบบการศึกษามีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ [1] แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาคนให้มีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ถือเป็นความรับผิดชอบของระบบการศึกษา

การพัฒนาการศึกษากับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน ในมุมมองการพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีสมรรถนะ และการพัฒนาคนในเชิงเศรษฐศาสตร์เป็นการสะสมทุนมนุษย์ (Human Capital) เป็นบทบาทของระบบการศึกษา ดังนั้นระบบการศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ ผู้ที่มีความรู้มีการศึกษา มีผลต่อการพัฒนาประเทศ ประเทศต้องการผู้นำที่มีความรู้มีการศึกษาและสามารถสร้างความเจริญต่อชุมชนได้ ถ้าคนมีการศึกษา และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการแก้ปัญหาเอาชนะอุปสรรคในการทำงาน มีคุณลักษณะที่ดีด้านการมีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความเอื้อเฟื้อและมีความเกรงใจ จะทำให้คนมีคุณภาพ และคุณภาพคนเป็นตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างแท้จริง [1]

การประยุกต์ใช้ความรู้เศรษฐศาสตร์การศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย

นโยบายหลักในการพัฒนาการศึกษา คือ มุ่งที่การพัฒนาคนให้มีศักยภาพในการแข่งขันได้ในระดับโลก มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย สอดคล้องกับความต้องการของประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยเศรษฐกิจที่อาศัยแรงงานที่มีความรู้ และทักษะในการทำงานสูง เป้าหมายของการจัดการศึกษาจึงต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาคนของประเทศให้มีความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี มีทักษะทางวิชาชีพ มีทักษะการสื่อสารที่เป็นสากล มีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตนวัตกรรม และเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม [2] เพื่อสร้างรายได้เปรียบทางเศรษฐกิจ

เศรษฐศาสตร์กับการศึกษามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ดังนั้น การใช้แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์การศึกษา จะช่วยให้ผู้บริหารการศึกษาในทุกระดับมีข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจในการบริหารการศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพ ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์การศึกษามีความจำเป็นต่อผู้บริหารการศึกษา เป็นหลักสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ช่วยให้การบริหารจัดการสัมฤทธิ์ผล เป็นไปตามเป้าหมาย สอดคล้องกับยุทธศาสตร์รายยุทธ [1] ได้กล่าวไว้ว่า การประยุกต์ใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการศึกษาระดับจุลภาค จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษามากขึ้น โดยมีหลักคิด ดังนี้ 1) ควรใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด ใช้เท่าที่จำเป็น และนำวัสดุบางสิ่งที่ยังไม่หมดประโยชน์ กลับมาใช้ใหม่ 2) ควรพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสม ทดแทนบางสิ่ง เพื่อเป็นการประหยัด 3) ควรใช้หลักการบริหารจัดการพัสดุ ครุภัณฑ์ หรือสินทรัพย์ร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด 4) ควรใช้หลักการบริหารความเสี่ยงที่อาจมีให้เกิดประโยชน์สูงสุด 5) ควรใช้บริการอย่างรวดเร็ว ตรวจสอบข้อจำกัดแล้วแก้ไขให้สายงานคล่องตัว

ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์การศึกษาและการลงทุน มีผลต่อประสิทธิภาพของการผลิตของแรงงาน และสัดส่วนของแรงงานที่มีงานทำ และได้งานทำอย่างมีประสิทธิภาพ การลงทุนในการศึกษาเป็น

ปัจจัยสำคัญ ในการอธิบายการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การลงทุน ในการพัฒนาการศึกษา ประเทศที่มีความเจริญแล้ว จะมีการลงทุนด้านการศึกษาเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้คนมีความรู้ มีคุณภาพ กลับมาพัฒนาประเทศ การลงทุนด้านการศึกษา เป็นรายจ่ายเพื่อการศึกษาของรัฐและเอกชน ถือเป็นการลงทุนในมนุษย์ การศึกษาส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านแรงงานและประสิทธิภาพในการผลิต การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ทำให้คนเข้าใจตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางสังคมและความเจริญของเทคโนโลยี การลงทุนในการศึกษา เป็นการเพิ่มความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์เพื่อเพิ่มทุนมนุษย์ในตัวมนุษย์ (Human Capital) เป็นการเพิ่มในการหารายได้ เพิ่มผลผลิตในตัวมนุษย์ สอดคล้องกับ [22] ได้สรุปการลงทุนในมนุษย์ไว้ 5 ประการ ดังนี้ 1) การบริการที่เพิ่มพูนสุขภาพ เพิ่มความยืนยาวของชีวิต 2) การฝึกอบรมหรือการเรียนรู้ในขณะที่ทำงาน 3) การจัดการศึกษาในระบบ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา 4) โครงการสำหรับผู้ใหญ่ที่ไม่ได้จัดขึ้นโดยหน่วยงานธุรกิจ และเกษตรกรรม 5) การอพยพย้ายถิ่นของบุคคล และครอบครัว เพื่อสร้างโอกาสในการทำงาน

การพัฒนาการศึกษา จะต้องเตรียมคนเข้าสู่ระบบ และพัฒนาคนในระบบในรูปแบบการฝึกอบรมประเภทต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการทำงาน มุ่งเน้นผลผลิตส่วนเพิ่ม (Marginal Product) ในคุณค่าของมนุษย์ การลงทุนทุกประเภท จะต้องเสียค่าใช้จ่ายและเสียเวลา ดังนั้น ในการลงทุนทางการศึกษาจะต้องให้คนได้รับการศึกษา และฝึกฝนจนเกิดทักษะในการทำงานและการใช้ชีวิต ซึ่งเป็นเป้าหมายในการลงทุนทางการศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพคนให้มีประสิทธิภาพ การลงทุนทางการศึกษา โดยความรับผิดชอบของรัฐบาล (Government Sector) และเอกชน (Private Sector) ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการลงทุนทางการศึกษา คือ สังคม (Social Benefit) และผลประโยชน์จากการลงทุนทางกายภาพเกิดขึ้นกับเอกชน (Private Benefit) เงินที่ใช้ในการลงทุนเพื่อ

พัฒนาคุณภาพคน เป็นเงินที่ได้จากการเก็บออม (Saving) จากแหล่งที่ต่างกัน เป้าหมายการลงทุนในมนุษย์ เป้าหมายหลัก คือต้องการเพิ่มความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ เพื่อนำไปใช้ในการทำงานทำ (Employment) และเพิ่มผลผลิตส่วนเพิ่ม (Marginal Product) ของผู้ลงทุนและจะได้รับเงินเดือนและค่าจ้างที่สูงขึ้นด้วย อาจกล่าวได้ว่า การลงทุนในการศึกษาและฝึกอบรม เป็นการต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและกำลังในการหารายได้ คนที่ได้รับการศึกษาก็จะได้รับการยอมรับจากสังคม ทำให้คนมีความสุข (Utility) จากการลงทุนด้วย ดังนั้น การลงทุนทางการศึกษามีส่วนสร้างรายได้จัดเป็นการลงทุน และบริโภค [1]

การพัฒนาคนในองค์กร ส่วนใหญ่ฝ่ายบริหาร จะมีการอบรมแบบทั่วไปกับการอบรมแบบเฉพาะ สิ่งก็ตามมาคือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการอบรม และแนวทางการอบรม เป็นเรื่องสำหรับผู้บริหารต้องตัดสินใจ โดยยึดประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา กิจกรรมพัฒนาคนต้องใช้เกณฑ์ทางเศรษฐศาสตร์การศึกษา การวางแผนกำลังคน และการศึกษา (Manpower and Educational Planning) ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่มีคุณภาพ ดังพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ว่า “ควรสนับสนุนให้คนดี คนเก่ง เข้ามาปกครองประเทศ และกันคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ” [1]

การดำเนินงานทางการศึกษา ผู้บริหารจะต้องเผชิญกับปัญหามากมาย การแก้ปัญหาจึงเป็นทางออกให้กับผู้บริหาร ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาจึงต้องเข้าใจธรรมชาติของปัญหา และวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข ซึ่งต้องการใช้การตัดสินใจ มี 2 แนวทาง ได้แก่ การตัดสินใจแบบดั้งเดิม (Classical Decision Making Approach) อาศัยเหตุ และผลตามวัตถุประสงค์หาทางเลือกที่ดีที่สุด 2) การตัดสินใจเชิงพฤติกรรม (Behavioral Decision Making Approach) อาศัยตัวแบบต่าง ๆ ตามแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ นอกจากนี้ 2 แนวทาง ข้างต้น ยังอาศัยรูปแบบเฉพาะของการบริหารการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นการทำงานเกี่ยวกับคน ข้อมูลส่วนใหญ่ เป็นเชิงคุณภาพ ที่ต้องอาศัยการตัดสินใจ ทั้งการใช้หลักคุณธรรมจริยธรรม

และเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้ผลการตัดสินใจ ออกมาเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาคนให้เป็นคนโดยสมบูรณ์ (Educated Persons) รูปแบบที่นำมาใช้เป็นประจำ ได้แก่ 1) รูปแบบการตัดสินใจแบบเพิ่มขึ้น (The Incremental Model) การตัดสินใจเฉพาะเงื่อนไขที่มี อยู่ก่อน แล้ววิเคราะห์ส่วนที่เพิ่มเข้ามาเท่านั้น โดยทำ ให้การตัดสินใจง่ายเพราะเคยทำมาก่อนเป็นฐาน 2) รูปแบบการตัดสินใจแบบขยะ (The Garbage Can Model) การตัดสินใจไปก่อนแบบไม่มีเหตุผลคล้ายกับ ถึงขยะ โดยทำไปก่อนแล้วก็เกิดวิธีแก้ไข ถ้าแก้ไขได้ก็ เกิดประสบการณ์ใหม่เกิดขึ้น [1]

การแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจของ ผู้บริหารการศึกษา จะต้องอาศัยประสบการณ์ และความชำนาญในบางครั้ง ก็ไม่สัมฤทธิ์ผล มีการใช้ ทรัพยากรที่ค่อนข้างมาก ไม่เป็นเหตุเป็นผล มักถูกมอง จากคนภายนอกว่า ระบบการศึกษาไม่สร้างสรรค์ หากผู้นำทางการศึกษา ได้นำหลักเศรษฐศาสตร์มาใช้ ในการบริหารงบประมาณของการศึกษา จะก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด หลักเกณฑ์ตัดสินใจในการลงทุน 1) พิจารณาการลงทุนตามแนวคิดมูลค่าปัจจุบัน (Present Value) 2) พิจารณาการลงทุนตามแนวคิด อัตราผลตอบแทนภายใน (Inter Rate of Return) สามารถแปลงเป็นมูลค่าในอนาคตได้ หากมูลค่าสูง ก็เลือกวิธีการนั้น ๆ เป็นแนวทางการตัดสินใจ ของผู้บริหารที่รับผิดชอบ ตัวอย่างเช่น การซ่อมรถ ของทางราชการที่ชำรุด ค่าซ่อมในแต่ละครั้งหากรวม ภายใน 1 ปี อาจสามารถซื้อรถคันใหม่ได้ หรือการซ่อมแซม อาคารสถานที่ หรือการก่อสร้างอาคารใหม่ซึ่งงบประมาณ จำนวนมาก หากการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ขาดการประสานงานกันอย่างไม่มีประสิทธิภาพ โครงการของรัฐจะมีการลงทุนสูง แต่คนได้รับประโยชน์ จากการลงทุนน้อยมาก หากผู้บริหารศึกษานึกถึง ประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ทำให้ไม่เสียเวลา เสียโอกาส ส่งผลให้สถานศึกษาก็จะมีความเจริญก้าวหน้า [1] ในด้านผลผลิต หรือผลลัพธ์หลักของสถานศึกษาที่เป็น รูปธรรม ต้องเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน ตลอดจนชุมชน และสิ่งแวดล้อม การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญ ของการพัฒนาที่ยั่งยืน สานพลังความเข้มแข็งของชุมชน และให้ท้องถิ่นช่วยกันดูแลปัญหาในชุมชนของตนเอง

สอดคล้องกับ ชนิตา รัชพลเมือง [23] ที่กล่าวว่า เป้าหมายของการศึกษา คือ การทำให้ประชาชนเป็น ผู้ฉลาดรอบรู้ มีความรู้มาก มีข้อมูลข่าวสารที่ดี มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบ สามารถคิดวิเคราะห์ และเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง การศึกษาจะต้องตอบสนอง ต่อสังคม สะท้อนให้เห็นการวิพากษ์วิจารณ์ สร้างเสริม จิตสำนึก และความตระหนักในเรื่องความล้มเหลว และความไม่ยุติธรรม พร้อมกับแสดงวิสัยทัศน์ และแนวคิดใหม่ สร้างสรรค์เทคนิควิธี เผยแพร่ความรู้ และพัฒนาทักษะ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ค่านิยม และวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล

การปฏิรูปการศึกษาไทยในมุมมอง ด้าน เศรษฐศาสตร์ หรือในด้านเศรษฐกิจการศึกษาของ ประเทศไทย เป็นการแก้ปัญหาเด็กด้อยโอกาส ทำให้ คราวเรือนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ห้องครัวตั้งแต่ระดับ ท้องถิ่น ไปถึงระดับชาติ มาช่วยสร้างรายได้ จัดสรร ทรัพยากร เงินทุน สิ่งของสนับสนุนการศึกษา ให้ลงทุน ด้านการศึกษา จัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้เพิ่มขึ้น เพื่อการศึกษา เป็นการทำให้มีการอบรมระหว่าง การทำงาน On-the-Job Training ในกลุ่มผู้ใช้แรงงานให้มีความสามารถ และทักษะเพิ่มขึ้น [24] การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนค่านิยม การศึกษาที่ดีจะต้อง สอนให้ผู้เรียนได้เป็นตัวของตัวเอง ได้วิเคราะห์วิจารณ์ และได้คิดอย่างลึกซึ้ง ระบบการศึกษาที่เป็นแบบ บริโภคนิยมต้องลดลง ผู้เรียนสามารถเลือกและ ตัดสินใจเรียนในสาขาวิชาที่สนใจ และจำเป็นต้องการ ประกอบอาชีพได้ หลักสูตรการศึกษาควรส่งเสริมให้ ผู้เรียนสร้างประดิษฐ์ และพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่ ให้กับตัวเอง และสังคม สร้างสรรค์ความรู้ที่เป็น รูปธรรม สอนให้ผู้เรียนคิดอย่างสร้างสรรค์ เน้นพัฒนา นวัตกรรม [25] สอดคล้องกับ Limskul [26] ได้เสนอ แนวทางปฏิรูปการศึกษาไทย ตามเสาหลัก 4 ประการ ของเศรษฐกิจและสังคม ที่มีความรู้เป็นฐาน ดังนี้ 1) มี การพัฒนาการศึกษาและการฝึกอบรม เพื่อสร้างทุน มนุษย์ให้ทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ และการ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม ของ ประเทศไทย 2) มีการพัฒนาระบบนวัตกรรมและ กระบวนการสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน การปรับปรุงระบบ กฎหมาย การแทรกแซงของภาครัฐ ให้ประชาชนและ

ธุรกิจจะมีการสร้างความร่วมมือในการลงทุนด้านนวัตกรรม 3) มีการสร้างเครือข่ายความรู้ระหว่างสถานศึกษา ภาคธุรกิจ ชุมชน และประชาชน เพื่อสร้างชุมชน และสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) มีการปรับปรุงและปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมนโยบาย เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมที่มีความรู้เป็นฐาน

สรุปผล

การพัฒนาการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจช้ากว่าในหลายประเทศ อาจเป็นเพราะผู้นำทางการศึกษา ขาดความเข้าใจในการลงทุนด้านการศึกษา ส่งผลต่อการพัฒนาบุคลากรของประเทศ [27] การพัฒนาการศึกษา จะทำให้ปัญหาความยากจนในประเทศลดลง ประชาชนได้รับการศึกษามากขึ้น ทำให้มีโอกาสสร้างรายได้ และเกิดการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับ Witte [28] ได้กล่าวว่าทิศทางการพัฒนาการศึกษาไทย มีเป้าหมายรักษาสสมดุลระหว่างการสร้างความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม ที่เน้นการใช้ทักษะเพื่อสร้างความสามารถในแข่งขันให้แก่ประเทศไทย ในยุคโลกาภิวัตน์ การรักษาเอกลักษณ์ ความเป็นไทย ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาไทย จึงเป็นกระบวนการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต นำไปสู่การพัฒนานวัตกรรม และสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาการศึกษาไทยให้ยั่งยืน ควรมีลักษณะเป็นการพัฒนาที่บูรณาการกัน มีการดำเนินงานที่เป็นสหวิทยาการ เป็นการพัฒนาแบบองค์รวม มีความสมดุลในการพัฒนา [16]

ประเทศจะเจริญก้าวหน้าขึ้นอยู่กับคุณภาพของคน กล่าวคือ หากมีการจัดการศึกษาที่ดียอมทำให้คนมีคุณภาพได้ ดังนั้น การวางแผนการศึกษาในการพัฒนาคน จึงเป็นเรื่องที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนครอบครัว ประชากร สาธารณสุข และการวางแผนการศึกษา สำหรับประเทศไทย ได้มีการวางแผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ปัจจุบันเน้นการพัฒนากำลังคน มุ่งเสริมศักยภาพ

กำลังคน พัฒนาสิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสะสมทุนมนุษย์ เป็นหน้าที่ของระบบการศึกษาในการพัฒนาคน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ [1]

แนวคิดการพัฒนาคุณภาพศึกษาของประเทศไทยยุคใหม่จะต้องสร้างคุณค่าที่แท้ของความเป็นมนุษย์ ให้ทุกคนมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และมีความคิดสร้างสรรค์ จะทำให้ประเทศไทยก้าวหน้าและยั่งยืน การศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้ในทุกพื้นที่ของชีวิต ให้ทุกคนเป็นบุคคลเรียนรู้ ทั้งฐานชีวิตและการอยู่ร่วมกันเป็นตัวตั้ง เน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง เอาฐานชีวิตจริงมาเป็นฐานของการเรียนรู้ เป็นการปฏิรูปการศึกษาที่ดีที่สุด รัฐต้องกำหนดเป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาการศึกษา อย่างเป็นระบบ และเป็นขั้นตอน ส่งเสริมให้แต่ละภูมิภาคได้ดำเนินงานเองตามความพร้อม ตามความสามารถในการจัดการศึกษากำหนดคุณภาพตามความต้องการของตลาดแรงงาน

แนวทางในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน หากจะให้ได้ผลต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ทำให้เกิดผลผลิต คือ ผู้เรียน ที่มีคุณภาพนั่นเอง สิ่งที่สำคัญ คือ หลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีเป้าหมายสำคัญ คือ การยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทยให้มีมาตรฐานสูง มีคุณภาพในระดับสากล และมีชีวิตอยู่ในสังคมโลกอย่างมีความสุข [29] การศึกษาไทยต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิดในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างโอกาสในการแข่งขันของประเทศ พัฒนาฝีมือแรงงาน “สร้างคนรุ่นใหม่ให้มีคุณภาพ” ให้แรงงานได้รับการศึกษา ที่มีคุณภาพ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายรัฐ และความต้องการของตลาดแรงงาน เน้นการเพิ่มคุณภาพ มากกว่าปริมาณ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพแรงงานไทยให้สู้กับแรงงานต่างชาติได้ การศึกษาไทยควรเน้นทักษะการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน การพัฒนาตนเองตลอดชีวิต สร้างแรงงานให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิด

สร้างสรรค์ ให้ตรงตามความต้องการของนายจ้างและตลาดแรงงาน สอดคล้องกับ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ [2] ได้กล่าวถึงจุดเน้นในการพัฒนาการศึกษาไทย ประกอบด้วย 5 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) คนคุณภาพ 2) ระบบคุณภาพ 3) การจัดการคุณภาพ 4) นโยบายคุณภาพ 5) วัฒนธรรมคุณภาพ

รัฐบาลควรกำหนดเป้าหมายและทิศทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ กระจายอำนาจการบริหารจัดการให้แต่ละภูมิภาคได้มีทางเลือกในการกำหนดคุณภาพ ระดมทรัพยากรและบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน พัฒนาการศึกษาร่วมกับผู้ปกครอง ผู้ประกอบการและหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับท้องถิ่น สร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา จัดหาทุนการศึกษาให้ผู้ด้อยโอกาส จัดหาทุนพัฒนาครู จัดหาทุนพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีอาชีพ เพื่อให้คนไทยมีทักษะในศตวรรษที่ 21 สร้างโอกาสในการแข่งขัน มีทักษะเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้น

ในบทความนี้ผู้เขียนได้วิเคราะห์เนื้อหาจากการเรียงเรียงเอกสารและสังเคราะห์เป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยในมุมมองเศรษฐศาสตร์การศึกษา เพื่อการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ให้เป็นไปตามกระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา ประกอบด้วย 9 ประการ ดังนี้ 1) ควรกำหนดเป้าหมายพัฒนาการศึกษาให้ทัดเทียมประเทศอาเซียน มีเป้าหมาย มีกลยุทธ์ และวิธีการ เพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการทดสอบทางวิชาการในระดับนานาชาติ โดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการสร้างนวัตกรรมและการพัฒนาวิชาชีพ 2) ควรกำหนดนโยบายการศึกษา ส่งเสริมให้คนไทยได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง สร้างอัตลักษณ์คนรุ่นใหม่ รักและภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย 3) ควรเพิ่มงบประมาณทางการศึกษาในการบริหารสถานศึกษา พัฒนาครูและพัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดคุณภาพ โดยการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษา 4) ควรให้สถานศึกษาบริหารงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างกลไกการติดตามประเมินผลการบริหารการศึกษาและการ

บริหารงบประมาณเพื่อการศึกษา ประเมินความคุ้มค่าระหว่างงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรกับคุณภาพการศึกษา 5) ควรสร้างนวัตกรรมในการบริหารการศึกษา โดยการจัดการความรู้และการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มโอกาสในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ให้ประชาชนมีความรู้ มีความสามารถ มีทักษะในการทำงานตามความต้องการของตลาดแรงงาน 6) ควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในการบริหารการศึกษา การฝึกอบรมใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาการศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ 7) ควรวิเคราะห์ต้นทุน การใช้จ่ายเงิน ทำแผนการเงิน แผนการหาเงิน วางแผนการศึกษา เพื่อสร้างความเป็นสร้างพลเมืองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นการสะสมทุนมนุษย์ในประเทศไทย 8) ควรส่งเสริมให้ทุกคนรอบครัวมีงานทำ มีอาชีพ และให้นักเรียน นักศึกษามีรายได้ระหว่างเรียน มีแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เรียนรู้จากการทำงานจริงในสถานที่จริง 9) ควรส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษามีภาวะผู้นำทางการศึกษา และการบริหารการศึกษาควรให้ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษา การปรับปรุงระบบการเรียนการสอน การเพิ่มงบประมาณในการลงทุนเพื่อการศึกษาและการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ

ท้ายที่สุดนี้ ผู้เขียนขอแนะนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการทำงานบนเส้นทางการศึกษา โดยเน้นทางสายกลางในการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้คนไทยมีความสุข และเกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และขอฝากความหวังไว้ในการพัฒนาการศึกษาไทยไว้กับผู้นำทางการศึกษาทุกท่านเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย ให้คนไทยเป็นคนที่มีความรู้ ตามหลักคิดที่ว่า “การศึกษาพัฒนาคน คนพัฒนาเศรษฐกิจ เศรษฐกิจพัฒนาประเทศ ประเทศพัฒนาการศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาประเทศไทยให้ก้าวไกล มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

1. ฐร สุนทรายุทธ. เศรษฐศาสตร์การจัดการทางการศึกษา: หลักการ แนวคิดและการประยุกต์พัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท เนติกุลการพิมพ์ จำกัด; 2553.
2. ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยสู่สากล: เปรียบเทียบประเทศจีน เวียดนาม ญี่ปุ่น เกาหลี เยอรมนี ฟินแลนด์และประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2553.
3. กฤษณพงศ์ กีรติกร. วิกฤติ กระบวนทัศน์ มโนทัศน์ เพื่อการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา; 2552.
4. วีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. [อินเทอร์เน็ต]. 2559; สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2559. ได้จาก
<http://www.moe.go.th/websm/2016/aug/354.html>
<http://www.moe.go.th/websm/2016/aug/354.html>
5. Blaug, M. Economics of Education: A Selected Annotated Bibliography. London: Pergamon Press; 1966.
6. Blaug, M. An Introduction to Economics of Education. London: The Penguin Press; 1970.
7. Psacharopoulos, G. Economics of Education: Research and Studies. New York: Pergamon Press; 1987.
8. Psacharopoulos, G. Economics of Education: A Research Agenda. Economics of Education Review 1996; 15(4): 339–344.
9. Psacharopoulos, G. Economics of Education: From Theory to Practice. Brussels Economic Review 2004; 47(3/4): 341–357.
10. Cohn, E & Geske, T. G. Economics of Education 3rd ed. New York: Pergamon Press; 1990.
11. ชำรงค์ อุดมไพจิตรกุล. เศรษฐศาสตร์การศึกษา กับหลักสูตรการศึกษา.วารสารบริหารการศึกษามศว. 2545; 1(2): 7-9.
12. Brewer, DJ. and McEwan, PJ. Economics of Education. New York: Elsevier; 2010.
13. ชัยวัฒน์ สหสกุล และคณะ. ปริทัศน์สถานภาพความรู้ด้านเศรษฐกิจการศึกษาของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ; 2558.
14. World Bank. [Internet]. Accessed 2014 June 1 from: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/TOPICS/O,contentMDK:20264769~menuPK:613701~pagePK:148956~piPK:216618~theSitePK:282386,00.html>
15. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. การวิจัยพัฒนาเพื่อส่งเสริมสถาบันผลิตครูสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ : กรอบการจัดกลุ่มคุณภาพสถาบันผลิตครูสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพฯ: วิ.ที.ซี.คอมมินิเคชั่น; 2556.
16. ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์. ภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2552.
17. Tangchuang, P. Access to Quality Education and Poverty Reduction In: Thailand. Paper Presented at the 3rd Annual Conference of the Academic Network for Development in Asia; 2011 March 5–7; Nagoya, Japan; 2011. n.d..
18. คณะอนุกรรมการปฏิรูปกลไก กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวกับการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. ยุทธศาสตร์และกลไกการปฏิรูปการศึกษา. ใน: เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: 2558. ม.ป.ป..

19. อัมมาร สยามวาลา และคณะ. การปฏิรูปการศึกษาฉบับใหม่:สู่การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ใน: เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ “อภิวินัยการเรียนรู้...สู่จุดเปลี่ยนประเทศไทย” ประจำปี 2554 มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ. 2555. ม.ป.ป..
20. เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของ การปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย; 2543.
21. ดิเรก พรสีมา. มาตรฐานวิชาชีพครูอาเซียน. ใน: เอกสารประกอบการประชุมสภาครูอาเซียน ครั้งที่ 28 Inna Grand Bali Beach Hotel; Sanur, Bali: Indonesia; 2555. n.d..
22. Schultz, TW. Investment in Human Capital. American Economic Review. March 1961.
23. ชนิตา รักษ์พลเมือง. กระบวนทัศน์พัฒนศึกษา. กรุงเทพฯ: วิทยุชน; 2557.
24. ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, สุวิมล เสงพัฒนา และพุดตาน พันธุ์เนร. เศรษฐศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ; 2556.
25. ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ. CCPR กรอบคิดใหม่ทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2554.
26. Limskul, K. A Path to Practical Knowledge-Based Economy and Society in Thailand in Related to Education Reform. Paper Presented at The Second Thailand-Malaysia Joint Educational Research Conference 2009, Bangkok, November 15–18, 2009.
27. Douangneune, B. Hayami, Y. and Godo, Y. Education and Natural Resources in Economic Development. Journal of Asian Economics 2005; 16: 179–204.
28. Witte, J. Education in Thailand after the crisis: a balancing act between globalization and national self-contemplation. International Journal of Educational Development 2000; 20: 223–245.
29. เกียรติศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การศึกษาด้อยสร้างคุณธรรมก่อวิกฤตสังคมทราบ. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.; 2547.